

เมืองมหาสารคาม

เค้าโครงเรื่อง ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

ร้อยเรียง ตูบปอง

ภาพประกอบ โกสินทร์ ขาวงาม

คำนำ

ในการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคต้นแบบแต่ละภาคคนั้น สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) ได้มีการเตรียมการคู่ขนานกันไปทั้งด้านกายภาพและเนื้อหาสาระ กล่าวคือในระหว่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังปรับปรุงหรือก่อสร้างอาคารสถานที่สำหรับห้องสมุดมีชีวิตในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ก็ประชุมหารือกับบุคลากรในท้องถิ่นและร่วมกันคัดเลือกหนังสือดนตรี และกิจกรรมต่างๆ ไปพร้อมกัน เพื่อเตรียมการด้านหนังสือและสื่อต่างๆ ซึ่งถือเสมือนเป็นจิตวิญญาณของห้องสมุด

โครงการนิทานพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการทางด้านเนื้อหาสาระ ด้วยเล็งเห็นว่าเรื่องเล่าในแต่ละชุมชนมีทั้งสาระ ความสนุกสนาน และจินตนาการ สืบทอดกันมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อันล้ำลึก มีความหมายต่อการเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ แม้จะเป็นเรื่องเล่าเฉพาะกลุ่มชนในพื้นที่ แต่สาระที่แฝงอยู่ในเนื้อหาเรื่องราวของนิทานนั้นคือคติสอนใจ ซึ่งเป็นความรู้สากลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกหนแห่ง

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ จึงมอบให้มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กเป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกันคัดเลือกนิทานเรื่องเล่าพื้นบ้านที่มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อความคิดและจินตนาการของเยาวชนในทางสร้างสรรค์ นำมาเรียบเรียงและจัดทำภาพวาดประกอบขึ้นใหม่ เพื่อจัดพิมพ์เป็นหนังสือที่มุ่งเสริมสร้างจินตนาการให้อ่านง่ายและเพลิดเพลิน โดยหวังว่าจะเป็นสื่อจูงใจให้เด็กและเยาวชนทั่วไปสนใจและรักการอ่านมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถนำไปประกอบการเล่านิทานในครอบครัว โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า นอกเหนือจากบทบาทในฐานะผู้จุดประกายแนวคิดห้องสมุดมีชีวิตในประเทศไทย ให้เป็นพื้นที่แสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทันสมัยแล้ว สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ยังจะได้ทำหน้าที่ปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เด็กและเยาวชน บนพื้นฐานของความเคารพและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น เสริมสร้างการยอมรับความแตกต่างหลากหลาย และใช้สติปัญญาแก้ไขปัญญา อันจะนำไปสู่สังคมสันติสุขอันเป็นที่สุด

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

เมืองมหาสารคาม

เค้าโครงเรื่อง ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน

ร้อยเรียง ตีบpong

ภาพประกอบ โกสินทร์ ขาวงาม

แตร์! เล่นแตร์

เล่น แตร์! เล่น แตร์

มาทายน้าแน่

ว่าแม่นเมืองได้

เหลืออง เหลืออง ลานตา

คือถิ่นดอกคูน

ศูนย์การเรียนรู้

พระธาตุนาคุณ

ง้ำม งาม ไข่ ใหญ่

શુભરિયુશ

บ๊องกุ่มเพื่อนอื่น

ว่าสะอาดอีสาน

TK
park
อุทยานการริ

เสื่อบ้านแพงนั้น

ชิงาม ล้ายหลาย

มีปู่เจ้าฟ้า

เอิ้นจุฬารัตน์

TK
park
शान्ति

ตักศิลานคร

น้าน นาน เอ็นไว้

มีลำน้ำชี   รี รี ไหลผ่าน

หนองเขื่อนข้างนั้น

ผ้าทอ งาม หลาย

นพรัตน์

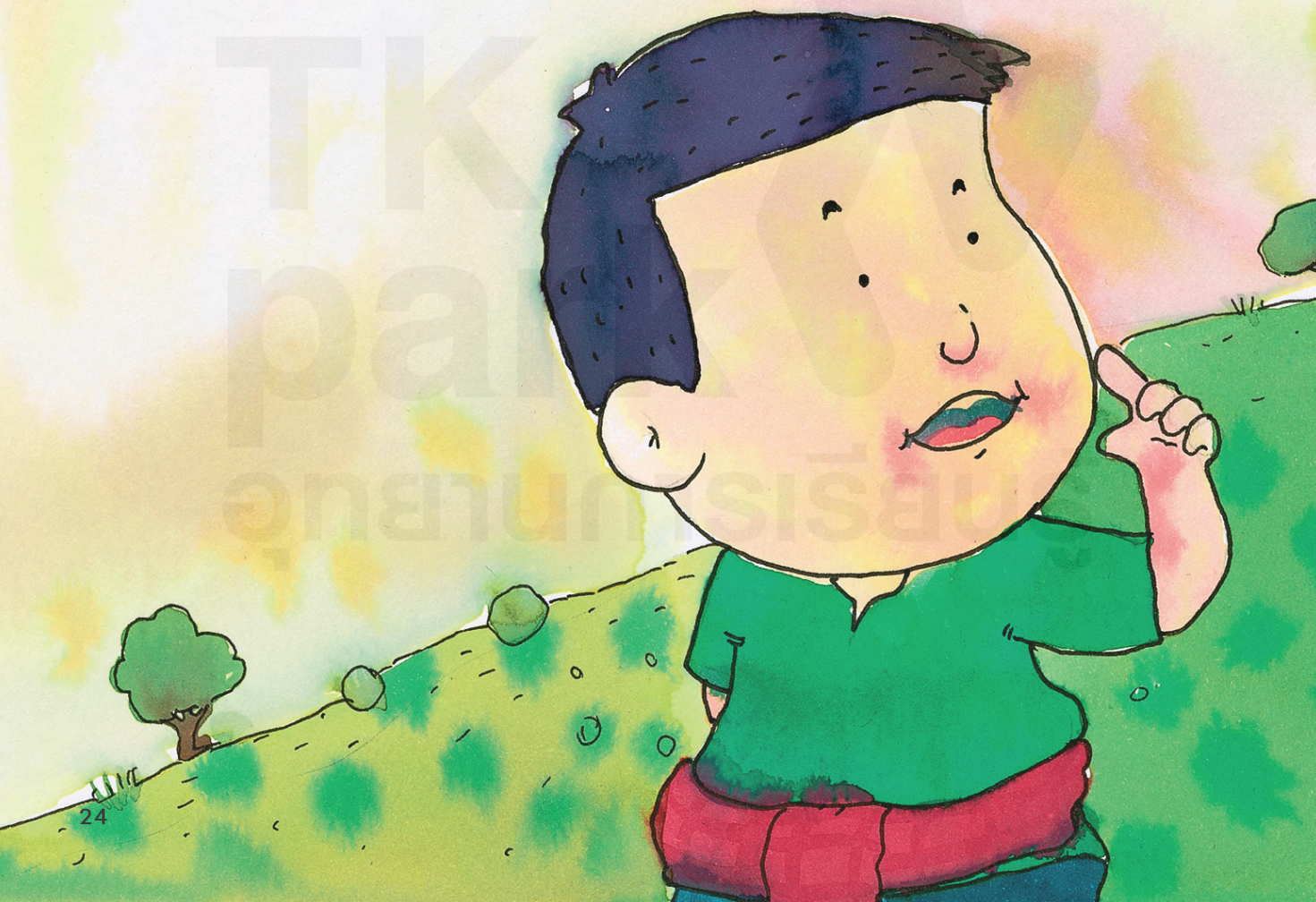

ทนายซีเมืองหยั่ง

คิด คิด หือ ออก

บ๋ เอ็น บ๋ บอก   คืด คืด ไว ไว

ตะลึง ตึงตึง

นับ หนึ่ง สอง สาม

มหาสารคาม

แม่น แม่น ไร่ ไร่

TK
park
อุทยาน

มหาวิทยาลัย

อธิบายศัพท์

นำ	ด้วยกัน
แม่น	ใช่
เพื่อน	เขา
เอ็น	เรียก, ร้อง, บอก

ปูทะเลระหม่อม หรือปูจุฬารักษ์

ชื่อท้องถิ่น ปูแป้ง ซึ่งได้รับประกาศเป็นสัตว์คุ้มครองเมื่อ 2 กรกฎาคม 2541 เป็นปูชนิดใหม่ของโลกที่มีสีส้มสวยงามมาก และสามารถพบได้แห่งเดียว คือ ป่าดุนลำพัน อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม

มหาสารคาม เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความสงบ เป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากจังหวัดนี้มีสถาบันการศึกษาอยู่มากมายหลายแห่ง จึงได้ชื่อว่าเป็น “ดักศิลาแห่งอีสาน” (ดักศิลา คือ “เมืองมหาวิทยาลัย” ของโลกยุคโบราณ เพราะเป็นแหล่งศึกษาศิลปวิทยาการนานาสาขา ปัจจุบันอยู่ตอนเหนือของประเทศปากีสถาน)

เค้าโครงเรื่อง

ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

- ศาสตราจารย์ ระดับ 11 สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- ที่ปรึกษาศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กรรมการประจำสำนักวิทยบริการหลายแห่ง
- กรรมการบริหารศูนย์มนุษยวิทยาสรินธร
- ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กรรมการบริหารและที่ปรึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ

park
อุทยานการเรียนรู้

ผู้ร้อยเรียง

เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ต๋ิบปอง)

พ.ศ. 2526 - ปัจจุบัน

- ทำงานด้านการพัฒนาเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่ด้อยโอกาส ด้วยการให้โอกาสได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นตามอัธยาศัย
- ทำงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างพฤติกรรมรักการอ่านในเด็ก ครอบครัว และชุมชน

ปัจจุบัน

- เป็นกรรมการผู้จัดการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
- ผู้จัดการโครงการหนังสือเล่มแรก BOOKSTART

พ.ศ. 2528

- ได้รับรางวัลรางวัลรองชนะเลิศ และรางวัลชมเชย จากการประกวดเพลงเพื่อเด็ก เนื่องในปีเยาวชนสากล เพลงอย่าทิ้งขยะ และเพลงรีนเริง
- ได้รับรางวัล 5 รางวัลในการประกวดเพลงประจำสถาบันเนื่องในโอกาส 50 ปีโรงเรียนโยธินบูรณะ เพลงสายเลือดเดียวกัน เพลงถิ่นรวมใจ เพลงลูกโยธิน เพลงอ้อลาอ้อล้ย และเพลงแดนในฝัน

พ.ศ. 2538

- ได้รับการประกาศให้เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนโยธินบูรณะผู้ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษในวิชาชีพ

พ.ศ. 2542

- ได้รับการนำเสนอเป็นศิษย์เก่าตัวอย่างในหนังสือทำเนียบศิษย์เก่าโรงเรียนโยธินบูรณะ
- ได้รับรางวัลผู้บริหารองค์กรที่ส่งเสริมการอ่านดีเด่น จากมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิพิพานิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน

พ.ศ. 2543

- หนังสือเรื่อง สุดแรงเกิดของแม่ ได้รับคัดเลือกเป็นหนังสือดีปี 2543 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- หนังสือดีปี 2543 ในวาระครบรอบ 18 ปี นิตยสารผู้หญิงรายปักษ์
- นักเขียนหน้าใหม่คุณภาพ ในวาระครบรอบ 18 ปี นิตยสารผู้หญิงรายปักษ์
- ได้รับรางวัล การส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยอย่างต่อเนื่องในโครงการ ผ้าไทย...สายใยเศรษฐกิจ

พ.ศ. 2548

- ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิษย์ดีเด่น จากโรงเรียนโยธินบูรณะ

พ.ศ. 2549

- งานเขียนหนังสือสำหรับเด็ก เรื่อง กระจ่างตื่นตูม ได้รับคัดเลือกให้จัดทำเป็นหนังสือแผ่น Twin Book หนังสือสำหรับผู้บกพร่องทางการมองเห็นเล่มแรกในประเทศไทย
- หนังสือที่แต่ง 4 เล่ม คือ เมื่อเด็ก ๆ เขียนนิทานอ่านเอง, กูกุโก้วดห้อง, กระจ่างตื่นตูม และโต๊ะเลี้ยงแกะ ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน ปี 2548 - 2549 จากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน

พ.ศ. 2550

- หนังสือที่แต่ง เรื่อง กากะหล่ำกับเหยือกน้ำใสใบโต ได้รับรางวัลชมเชย หนังสือดีสำหรับเด็กเล็กอายุ 3 - 5 ปี จากคณะกรรมการคัดสรรหนังสือดีเด่นแห่งชาติ หนังสือที่แต่ง 13 เล่ม ได้แก่ เรื่องสั้นในบ้านसानรัก ชุด คนเก่งหัวใจแกร่ง กาดำกับหงส์ขาว, หัวจิตใจวีรจิวกับแมวหง่าวดี ดู, กระจ่างลอยกับกระจ่างหูเรียว, จอมขบ จ้อ จ้อ เจียก เจียก, ไก่น้อยกับพลอยสีแดง, ขนเทากับเงาในน้ำ, หนูจืด กระจ่างจ้อยร่อยกับหนูจ้อยกระจริด, มดขยันกับจักจั่นเสียงใส, รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับพ่อ, รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับแม่, ภู่นะไม่เล่นหรรอก และจะไปไหน..หนูไปด้วย ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน โครงการคัดสรรหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน ปี 2550 จากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน

ผู้เขียนภาพประกอบ

โกสินทร์ ขาวงาม

การศึกษา

- จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วุฒิ ศบ.ทัศนศิลป์ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อปี พ.ศ.2545
ปัจจุบันเป็นศิลปินอิสระ เขียนบทกวีและเรื่องสั้น

รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลชนะเลิศ รวมบทกวีอินดี้บุก อวอร์ด ปี 2548
- รางวัลบทกวีรองชนะเลิศอันดับสอง ในการประกวดบทกวีวิถีสันติ ปี 2549
- เคยแสดงภาพเขียนสีน้ำมันที่ เจน อาร์ตคาเฟ่ ปี 2548

ประวัติการทำงาน

- 2546-2547 เด็กวาดรูปในสถาบันภาษาจังหวัดนครพนม
- เขียนงานจิตรกรรม การ์ตูน วาดภาพเหมือน เขียนบทกวี เรื่องสั้น ความเรียง ลงตีพิมพ์ตามหน้านิตยสาร
- 2548 “ป่าน้ำผึ้ง” ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมการประกวดหนังสือบทกวี รางวัลอินดี้บุกอวอร์ด
- จัดแสดงเดี่ยวนิทรรศการภาพเขียนสีน้ำมันที่ เจน อาร์ต คาเฟ่ ชื่อชุด “เลี้ยงวัวเล่นๆ ด้วยเส้นสี”
- ปัจจุบัน ยังคงยึดอาชีพอิสระ วาดรูป เขียนหนังสือ และเริ่มสนใจเขียนการ์ตูนภาพสำหรับเด็ก
อย่างจริงจัง มีผลงานหนังสือเด็กร่วมกับผู้เขียนเรื่องซึ่งกำลังตีพิมพ์เผยแพร่สองเรื่องชื่อ “พระจันทร์ชี้เหงา” กับ “ภูเขากับต้นไม้” อนาคตใกล้ๆ กำลังเป็นพ่อลูกอ่อน ที่ใกล้จะลืมตาจิบโลกในไม่ช้า

เมืองมหาสารคาม

นิทานภาพพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

978-974-287-761-3

ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

ผศ.วีณา วิสะเพ็ญ

คณะกรรมการอำนวยการ

นางทัศนัย วงศ์พิเศษกุล

นางสาวเจียดฉัตรโสม บริพันธ์พจนพิสุทธ์

นายวัฒน์ชัย วินิจจะกุล

นางสาวนันทนา เจริญภักดี

คณะกรรมการต้นฉบับ

รศ. สุกัญญา สุขฉายา

ผศ.ดร. ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ

นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป

นายณัฐพร ศรีมุกด์

เค้าโครงเรื่อง ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

ร้อยเรียง ตู๊ปปอง

ภาพประกอบ โกสินทร์ ขาวงาม

พิสูจน์อักษร นันทธันต์ จิตประภัสสร,

อารีณะ วีระวัฒน์

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2551

จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่ม

ราคา 145 บาท

เจ้าของโครงการและดำเนินการจัดพิมพ์

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

(องค์การมหาชน) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ส่วนบริการ อาคารเซ็นทรัลเวิลด์

ชั้น 8 Dazzle Zone

โทรศัพท์ 02-257-4300 โทรสาร ต่อ 125

ส่วนสำนักงาน 999/9 อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์

ชั้น 17 ถนนพระราม 1 โทรศัพท์ 0-2264-5963-65

โทรสาร 0-2264-5966

www.tkpark.or.th

ดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

โทรศัพท์ 0-2805-0202 โทรสาร 0-2805-1308

www.thaibby.in.th

ออกแบบรูปเล่ม จัดพิมพ์ และจัดจำหน่าย

บริษัท แพลน ฟอว์ คிடส์ จำกัด

โทรศัพท์ 0-2575-2828 โทรสาร 0-2575-2558

www.planforkids.com

เหมาะสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี

เปิดโลกกว้างแห่งการเรียนรู้ บนรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ส่วนภูมิภาค เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) เน้นการถ่ายทอดบทเรียนการจัดการการเรียนรู้ภายใต้บริบทวัฒนธรรมและความสนใจที่สอดคล้องกันของคนในท้องถิ่น เพื่อกระจายโอกาสให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

โครงการนิทานพื้นบ้าน 4 ภาค เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ส่วนภูมิภาคโดยจัดทำเนื้อหาสาระในรูปแบบที่เด็กและเยาวชนสนใจ ซึ่งสามารถสื่อให้เห็นความเป็นตัวของตัวเอง ได้รับรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าในท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาและสืบทอดมรดกเสน่ห์แห่งนิทานพื้นบ้าน

หนังสือชุดนิทานพื้นบ้าน 4 ภาค ประกอบด้วยนิทานภาพสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี และวรรณกรรมสำหรับเยาวชนอายุ 9 ปีขึ้นไป สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ดำเนินการจัดพิมพ์แล้วเสร็จ และกระจายเผยแพร่ทั่วประเทศแล้ว ดังนี้

☀️ นิทานภาพภาคใต้ จำนวน 6 เรื่อง

จารอเก็ดตอ

เมืองน่าอยู่ที่หนูรัก

ไก่โงมูสัง

ซิง : เจ้าป่าผู้กล้าหาญ

เปาะแซเตาะกับซามะ

ไปนุ้ยกับแพะน้อยในวันฮารีรายอ

☀️ วรรณกรรมเยาวชนภาคใต้ จำนวน 6 เรื่อง

ซาโก

พระเศวตสุรคชาธาร

รายขอมน

จาโต : เล่ห์กลบนกระดาน

วัดถ้ำคูหาภิมุข

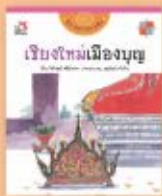

แดนคนธรรพ์

🌸 นิทานภาพภาคเหนือ จำนวน 5 เรื่อง

ทำลายปราบยักษ์

เชียงใหม่เมืองบุญ

เพลงละอ่อน

ดาววิโก้

พี่จ้อ...โกผู้พิชิต
พระอาทิตย์

🌸 วรรณกรรมเยาวชนภาคเหนือ จำนวน 7 เรื่อง

ผู้เฒ่าเล่าไว้

สุวรรณเมฆะ
กับ หมาขนดำ

จันตะคาด

นิทานของอู๋

อ้อมล้อม
ทองคำ

ผีน้ำบอง

กำฟ้าบัวทอง

🌸 นิทานภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 เรื่อง

อีเก้ง...เดือนดาว

ช้างต๋อ

เมืองมหาสารคาม

เสียวฮักเสียวแพง

ฮีตสิบสอง

🌸 วรรณกรรมเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 เรื่อง

ผีดิบพัน

ผจญภัยเมือง
ฟ้าแดด

ลินไซ

ด่านนาง
งูกับนางอ้ว

อภินิหาร
บาดาลนคร

เรื่องเล่า
เจ้ากำพ้อ

ท้าวซ้อหล้อ

“ถิ่นดอกคูณ พระธาตุนาดูน เสือบ้านแพง
น้ำชีไหลผ่าน ปู่จุฬารักษ์ ดักศิลานคร”

ทายซิเมืองหยัง คืด คืด หื้อออก
ตะลิ่ง ดิ่ง ดิ่ง นับ หนึ่ง สอง สาม
บทกลอนที่ชวนให้รู้จักเมืองงามแสนสงบเมืองหนึ่ง
ในภาคอีสานของประเทศไทย

นิทานภาพสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี

ISBN 978-974-287-761-3

9 789742 877613

145.-